

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
listopad 2024
125 Kč

9

TÉMA
Daniela Hodrová
Požíračka příběhů

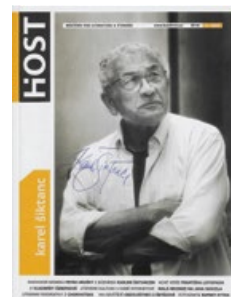
ROZHOVOR
Dimitri Verhulst
Čtení je dialog
ticha s tichem

BÁSNÍK ČÍSLA
Jan Škrob
Hukot včel
v prknech lodi

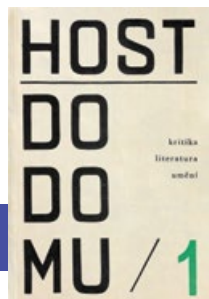
KONTEXTY
Povýšená Identita,
design a problém
veřejného prostoru

JURAJ A TEREZA HORVÁTHOVI SPIKLENCI KULTURY

HOST UŽ více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost
Číslo 9 | 2024, ročník XL
Vyšlo v Brně 11. listopadu 2024
Beethovenova 4, Brno, 602 00
tel.: 725 606 144
objednavky@casopishost.cz
www.casopishost.cz
Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host
(IČ 48 51 48 53),
s laskavou finanční podporou
Ministerstva kultury ČR
a statutárního města Brna ■ | ■ | ■ | ■ | ■

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine
(www.eurozine.com) EUROZINE
Registrováno Ministerstvem kultury ČR
pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938
Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor
Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora
Václav Maxmilián | redaktor
Ondřej Nezbeda | redaktor
Frederika Halfarová | produkce
Alena Němcová | jazyková redaktorka
Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny
Matěj Málek | grafická úprava a sazba
David Konečný | fotograf
Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,
Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,
Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,
Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

Písma | Kunda (Superior Type)
a Atyp (Suitcase Type Foundry)
Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)
a Holmenn (70 g/m²)
Foto na obálce | David Konečný

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč
Předplatné na www.h7o.cz/predplatne
nebo telefonicky na čísle 775 995 695:
tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,
tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha
a První novinová společnost, a. s., Praha
Zasílání předplatného zajišťuje firma
SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

NĚCO MALÉHO

Zdeněk Staszek

„Nechci pořád frflát, lepší je něco dělat. A takových je nás tu snad víc,“ říká v titulním rozhovoru tohoto čísla Tereza Horváthová. Nezbývá než souhlasit, doufat ve stejné a pustit se do „něčeho malého s lidmi“. Co také jiného dělat? Frflání má sice v české společnosti i kultuře své čestné místo, moc dobrého z něj však nevzešlo. Jestli vůbec něco. Zrovna příklad manželů Juraje a Terezy Horváthových je více než inspirativní: to něco „malého“ dostalo podobu populárního festivalu, nakladatelství knih pro děti, divadelního souboru, tiskařské dílny... Zkrátka a masarykovsky, malá práce může mít velké výsledky. Je to dobrá připomínka v časech vršící se skepse z politiky, médií a světa, je to jednoznačná zpráva: něco dělat. Slovy Juraje Horvátha, jen tak se z nás stanou spiklenci kultury.

OSOBNOST

- 6** A a B a O. S Jurajem a Terezou Horváthovými o životě v Táboře, potížích knižního trhu a o tom, že do jednoho stromu se vejde celý kmen

KONTEXTY

- 18** Tereza Bonaventurová: Hledání učitele bez roláku. O grafickém designu, veřejném prostoru, vzdělávání a multimediálním projektu Identita

TÉMA

DANIELA HODROVÁ

- 26** Požíračka příběhů. Diskuse nad dílem Daniely Hodrové
32 Ondřej Sládek: Průvodkyně chaosem. O literárněvědném díle Daniely Hodrové
35 Magdaléna Platzová: Nesmrtelnost tady a teď
36 Vzpomínky na Danielu Hodrovou. Anketa
40 Jan Šulc: Třicet šest let s Danielou Hodrovou

ESEJ

- 44** Stanislav Komárek: Medicínsko-průmyslový komplex. Noví proroci, nová vládnoucí třída a nová církev. Zamyšlení nad biomocí v období koronavirové pandemie

REPORTÁŽ

- 50** Esther Hyhlíková: Karakalpakstán: Obrazy z pouště

ROZHOVOR

- 58** Čtení je dialog ticha s tichem. S Dimitrim Verhulstem o účincích četby, lhostejnosti a odvrácené straně humoru

BELETRIE

- 65** **ateliér** Adam Kašpar
67 **básník čísla** Jan Škrob: Hukot včel v prknech lodi
75 **povídka** Alena Wagnerová: Tajemství zahrad
78 **nová jména** Jan Trtílek: Pomalu burácí velrybí metal

HISTORIE

- 82** Robert Janda: Ten, kdo nepřijal svět, nestaví si v něm dům. Před čtyřiceti lety zemřel Henri Michaux

KRITIKY

- 90** Emma Kausc: Narušení děje (Marta Ljubková)
- 92** Alana S. Portero: Zlozvyk (Leona Šmelcová)
- 94** Daniel J. Levitin: Mozek a hudba. Věda o posedlosti člověka hudbou (Martin Brzobohatý)

RECENZE

- 96** Paolo Cognetti: Dole v údolí (Jan Němec)
- 97** Agota Kristofová: Včera (Josefína Formanová)
- 98** Jiří Hájíček: Drak na polní cestě (Kryštof Eder)
- 99** Bianca Bellová: Neviditelný muž (Olga Pavlova)
- 100** Sufian Massalema: Možnosti přehlíženého (Roman Polách)
- 101** Jiří Štěpán: Partitura a provedení (Andrea Popelová)
- 102** Kiba Lumberg: Černý motýl (Alena Scheinostová)
- 103** Tereza Boučková: Dům v Matoušově ulici (Josef Chuchma)
- 104** Sjón: CoDex 1962 (Václav Maxmilián)
- 105** Henry Sanderson: Zelená horečka. Vítězové a poražení elektrické budoucnosti (Ondřej Nezbeda)

SLOUPKY

- 4** **názor** Ondřej Nezbeda: Blaničtí rytíři z komerčních rádií
- 16** **fejeton** Marek Torčík: Tichá radikalita
- 17** **šeps** Tereza Bonaventurová: Lepší škola než škola
- 17** **beat** Julia Pátá: Sonické vzpomínky
- 23** **perspective** Michelle Woods: Mlha nad Brooklynem
- 23** **hranice** Alena Machoninová: Odkud mluvím
- 43** **federácia** Tomáš Hučko: Neberte nám humor
- 49** **švenk** Klára Vlasáková: Černé skříňky
- 49** **štych** Marta Ljubková: Na hranici
- 57** **manuál** Jan Jindřich Karásek: Manuál k Yorgosi Lanthimosovi
- 107** **atašé** Marek Torčík: Příběhy z podzemí
- 112** **meme** Jakub Jetmar: Podvýbor digitálního jazyka
- 5** **zprávy**
- 88** **madlenka** Jindřicha Janíčka
- 106** **rozečteno** Tipy redakce

**S Jurajem a Terezou Horváthovými o životě v Táboře, potížích
knižního trhu a o tom, že do jednoho stromu se vejde celý kmen**

A

a

B

a

O

Text Jan Němec
Foto David Konečný

V nejzasutější ze zasutých uliček starého města stojí dům. Ten dům má okno, to okno rám a o ten rám si můžeš opřít bradu a pozorovat pána, jak připravuje kávu, a paní, která... Snad by tak mohla začínat nějaká dětská knížka z nakladatelství Baobab spíše než náš rozhovor s jeho zakladateli. Když přicházíme, Juraj Horváth nepřipravuje kávu, ale sedí před domem a má za to, že tou nejzasutější ze zasutých uliček jen tak jdeme kolem, na špacíru z Brna. Tereza mu to zapomněla říct. Proboha, dneska je úterý! vítá nás. Juraj udělá tu kávu, za oknem se mihne brada a my se posadíme k dřevěnému stolu.

Potkáváme se měsíc po skončení jedenáctého ročníku Tabooku. Zeptám se na začátek úplně obyčejně: Co pro vás byl nejsilnější zážitek?

T: Záleželo nám letos na tom, aby alespoň některé věci, které během festivalu vzniknou, přetrvaly. Chtěli jsme nějak zachytit pomíjivost těch dvou dnů, během kterých se Tábor vždycky zaplní. Je to krásné a intenzivní, ale rychlé. Jedno z těch zachycení je nová sítotisková dílna v Truhlárně. Truhlárnu jsme pro Tabook našli už před pěti lety jako provizorní výstavní síň, postupně jsme ji vyčistili, upravili a začali používat i během roku. Na půdě vznikla galerie, v prvním patře malý divadelní sál a letos tam dole našel místo i sítotisk. Takže divoká sítotisková dílna...

J: Byli tu studenti od Tomáše Klepocha z Laboratória ilustrácie z Bratislavy a umprumáci z ateliéru písma a z mého ateliéru ilustrace. K tomu se přidal jeden kolemjdoucí umělec a Don Chain alias Jakub Bachorík, který už v Táboře realizoval mural minulé léto. Účastníci sympozia dostali jednoduché zadání: mapovat skrytá místa Tábora. Inspirovat se místem — nenápadným, okrajovým —, nebo ho dát do nečekaných souvislostí. Udělat věc přímo na místě, pro místo a zároveň akci, obraz, představu přenést do grafiky — sítotisku. Pro Evu Havlovou byl tím mysteriózním místem parkovací dům, Julie Kyryljuk připravila malé představení v barokní

kryptě, Jakub Čapka s Matějem Kolesou uspořádali výstavu v garáži na periferii, Livia Suchá zviditelnila jeden lunetový průhled do zahrady.

T: Nebo setkání s J. A. Pitínským. Neviděla jsem ho roky, asi nejen já. Když jsem přečetla jeho knihu povídek *Domácí práce*, napsala jsem mu, jestli by nepřišel a proč bychom ho tu rádi měli. Ještě dopoledne jsme ale nevěděli, jestli to klapne. Uspořádali jsme mu čtení na zahradě jedné místní secesní vily, lidé polehávali v trávě, Pitínský četl a odpovídal na moje úplně jednoduché otázky — dost jsem se té banality bála — pěkně pod stromem. A pak se stal malý zázrak. Così se začalo dít v koncentrovaném, jakoby zpomaleném čase a ty věci, o kterých mluvil, najednou byly hmatatelné. Podělit se o to, jak přemýšlíš i vlastně jaký jsi a jak vnímáš svět, přitom vůbec není samozřejmé.

J: Musím ještě zmínit Paula Coxe. To je jméno, velké jméno, na které jsme už roky často naráželi, až letos přijel osobně. Vystavoval v Centre Pompidou v Paříži, na UMPRUM vyšla jeho *Stavebnice*, takové sofistikované úvahy o tvorbě, a říkalo se, že je těžko dostupný a přístupný. Ale nakonec přijel s velkým autem plným svých věcí, udělal malbu na míru a byl neuvěřitelně příjemný.

Anebo raper Čavalenky z Holíče, úplně jiný případ, panter, který když se svlékne do půli těla, odpadne půlka sálu a druhá

pak při jeho trefných kázáních v záho-
ráčtině. Setkalo se tam romské a gadžovské publikum, najednou jsme se dostali úplně jinam.

Přiznám se, že koncert jsem nestihl, výstavu Paula Coxe jsem spíš jen proletěl, ale to čtení J. A. Pitínského ve mně taky zůstalo. Připadalo mi, že se choulí nad každým slovem, které řekne.

T: Potěšilo mne, že oba máme zálibu v podobných textech. Člověk už toho za život přečetl hodně, a tak přirozeně hledá soustředěné, kratší texty nebo něco na pomezí myšlení a dokumentu nebo naopak něco krystalicky literárního... Je potěšující, že můžu mít alespoň něco společného s někým, kdo je tak niterný jako Pitínský. (*smích*) Už dlouho čtu nejraději texty, které smazávají žánry, jsou na pomezí prózy, eseje, někdy i poezie nebo naopak dokumentu — W. G. Sebald, Marinu Stepanovovou, Josepha Mitchella, Ingeborg Bachmannovou... po Tabooku mi od Pitínského přišly poštou překrásné zápisky čínského malíře C'-Kchaj Fenga...

Když pak celý ten velký cirkus jménem Tabook skončí, jak vypadá první ráno tady u vás doma?

T: To je otázka, kdy vlastně končí. Výstavy ještě nějakou dobu trvají, musí se uklízet, festival má docela dlouhý dojezd. Letos dokonce v Čechách na rezidenci zůstala

Juraj Horváth (nar. 1974 v Bratislavě) je nakladatel, ilustrátor, grafický designér a vysokoškolský pedagog. Vystudoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru ilustrace a grafiky pod vedením profesora Jiřího Šalamouna. Absolvoval stáže v ateliéru fotografie (doc. Pavel Štecha) a písma a typografie (prof. Jan Solpera). Věnuje se kresbě, grafice, grafickému designu, ilustraci a vydávání knih pro děti a mládež v nakladatelství Baobab. Jako grafik a ilustrátor pracuje pro nakladatelství Argo, GplusG, Labyrint, Torst, Triáda a Kher. Od roku 2000 je autorem vizuálního stylu Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě. Za knihu *Příběhy z parní lázně* získal v roce 2001 na Lipském knižním veletrhu cenu Nejkrásnější kniha světa. Od roku 2003 je vedoucím ateliéru ilustrace a grafiky na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. V letech 2010–2015 vytvářel výstavní program galerie Baobab, od roku 2012 připravuje spolu s Janem Čumlivským výtvarnou část mezinárodního festivalu Tabook.

Tereza Horváthová (nar. 1973 v Praze) je nakladatelka, redaktorka, překladatelka, spisovatelka, organizátorka. Vystudovala na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze obor francouzský jazyk a literatura. V roce 2000 založila se svým mužem Jurajem Horváthem nakladatelství knih pro děti Baobab. V roce 2011 vymyslela a zorganizovala první ročník mezinárodního festivalu malých kvalitních nakladatelů Tabook. Kromě práce v nakladatelství píše knihy pro děti, prózu i poezii, narázově také překládá a píše filmové scénáře. Iniciuje neziskové kulturní akce a věnuje se mírnému politicko-kulturnímu aktivismu. Žije v Táboře, kde se svým mužem vychovává osm dětí.

O grafickém designu, veřejném prostoru, vzdělávání
a multimediálním projektu *Identita*

HLEDÁNÍ UČITELE BEZ ROLÁKU

Tereza Bonaventurová

Plakát, knížka, logo, výloha, polep autobusu, cedule v metru, obal od kondomu, navigační systém, dětský časopis, papírová bankovka, internetový pořad, státní vlajka, pивní podtácek nebo prezidentský slib. Grafický design je všude kolem nás. Mnohdy si to ani neuvědomujeme nebo nad tím tolik nepřemýšlíme. To chce nyní změnit ambiciózní projekt *Identita*.

Křiklavě barevná náměstí, ošuntělé městské periferie, nepřehledné křižovatky, blikající výlohy obchodů, zanedbaná nádraží, domy obalené reklamou nebo špinavé podchody. Všechna tato místa, respektive jejich přítomnost nebo četnost, zásadně ovlivňují, jak se cítíme ve městě, zda se nám někde líbí, nebo ne, jak se nám na daném místě žije, jestli se tam cítíme bezpečně, jestli se nám tam dobře pohybuje. To všechno jsou věci, které souvisejí s péčí o veřejný prostor a jež mají zásadní vliv na kvalitu života. Je proto zarážející, že veřejný prostor jako téma stále zcela chybí v obecném vzdělávání.

Možnou změnu slibuje ambiciózní projekt *Identita*. Příběh českého grafického designu, který se ve formě televizního pořadu, putovní výstavy, celovečerního filmu a souborné knihy snaží komplexně zachytit historii i současnou podobu grafického designu v Čechách.

Projekt v úvodu (pořadu, knihy i výstavy) vysvětluje, že grafický design je navíc „součástí formování národní identity“, a chce tedy ukázat, „jak tyto ikonické návrhy vznikaly a kdo za nimi stojí“. Primárně tak ukazuje hlavně to dobré a než podtitul *Příběh českého grafického designu* by jej definoval přesněji slogan *To nejlepší z českého grafického designu*. I jeden z tvůrců o *Identitě* mluví jako o „výběru z hroznů“.

Projekt je rozdělený do sedmi hlavních kapitol, a to: veřejný prostor, média a knižní design, stát a propaganda, vzdělávání, hranice a přesahy, každodennost a Češi ve světě. Už samo rozdělení do kapitol naznačuje, že cílem projektu není soustředěné chronologické vyprávění, ale spíše snaha ukázat šíři tématu, tedy co všechno je grafický design. A ukazuje skutečně úctyhodné množství informací, principů a přístupů, včetně vizuálního doprovodu

a rozhovorů s profesionály. Konkrétně pak například vizuální identity měst, grafické řešení pražského metra, vizuální smog, české filmové plakáty, knižní design, vznik státních symbolů, vysoké školy zaměřené na grafický design i současný stav slabikářů na školách základních, digitální média, ale třeba i graffiti nebo tetování a představuje zásadní autory, jako byl Zdeněk Rathouský, Zdeněk Rykr, Jan Solpera, Ladislav Sutnar, Karel Teige nebo Zdeněk Ziegler, ale i současné tvůrce a tvůrkyně, jako jsou Tomáš Brousil, Petra Dočkalová, Zuzana Lednická nebo František Štorm.

KRÁSA, NÁDHERA A REALITA

Když člověk zajde na výstavu *Identita* nebo si prolustuje stejnojmennou knihu, snadno může nabýt dojmu, že český grafický design je naprosto fantastický. Neexistuje průměr a všechno je krásné a promyšlené. A když pak vyjde z galerie ven, nestačí se divit. Všechny ty geniální návrhy se do veřejného prostoru jaksi nepropisují.

Přitom právě ve veřejném prostoru nás grafický design ovlivňuje nejvíce, protože tam mu nemůžeme utéct. Když si vybírám časopis, můžu si zvolit ten, který mi tématem a s tím související grafickou úpravou nejvíce vyhovuje. Ve veřejném prostoru tuto možnost volby většinou nemáme. Proto je důležité se projektu *Identita* věnovat v kontextu veřejného prostoru nejpodrobněji a mimořádně citlivě, protože se týká opravdu všech. Navíc právě v komunikaci o veřejném prostoru selhává *Identita* nejmarkantněji. Jediná část projektu, která skutečnou podobu českého veřejného prostoru reflektuje, je televizní pořad. Současný stav ale označuje termíny „děs běs“, „chaos a bordel“ nebo jako „místa, kde grafický design prostě není“. Komentář okamžitě

získává výsměšný a dehonestující nádech, aniž by však podrobněji vysvětlil, proč stav českého veřejného prostoru je, jaký je.

Ačkoli se to v posledních letech postupně pomalu zlepšuje, česká města jsou stále zahlcena vizuálním smogem. Vzletný termín označuje situaci, kdy míra a forma vizuálních informací překročí únosnou mez a pobyt ve městech, podobně jako při reálné smogové situaci, vyvolává nepříjemné pocity, ne-li rovnou chronický stres. Pokud na vás na každém kroku útočí nějaké informace, pokud se duplikují, nerespektují měřítko, svítí, blikají a křičí všemi barvami, může to dohromady vytvořit zahlcující efekt, způsobit dezorientaci a celkově znepříjemnit pohyb po veřejném prostoru, kterému se z principu nemůžete vyhnout.

Není to ovšem tak, že by reklama a grafický design do měst nepatřily. Naopak, první zmínky o označení prodejen a provozoven pocházejí už z vykopávek v Pompejích. Reklama a grafický design ve městech jsou a budou, jde však o to, jak vypadají, z jakých jsou vyrobeny materiálů, kde jsou umístěny, jak jsou velké, zda respektují architekturu a okolní prostor a nenarušují *genius loci*. Svou roli přitom hraje kulturní a historický kontext. Například na Times Square nebo v centru Tokia proto nelze explicitně mluvit o vizuálním smogu, protože tam desítky blikajících obrazovek a neonů *genius loci* naopak vytvářejí. U středověkého náměstí nebo funkcionalistického parteru je situace zase jiná.

Pro pochopení současné podoby grafického designu v českém veřejném prostoru není nutné nořit se hluboko do historie až někde k Pompejím. Zásadní je kontrast centrálně řízeného socialistického Československa a globalizačního vývoje po sametové revoluci. V raných

POŽÍRAČKA PŘÍBĚHŮ

Diskuse nad dílem Daniely Hodrové

PRŮVODKYNĚ CHAOSEM

Ondřej Sládek

NESMRTELNOST TADY A TEĎ

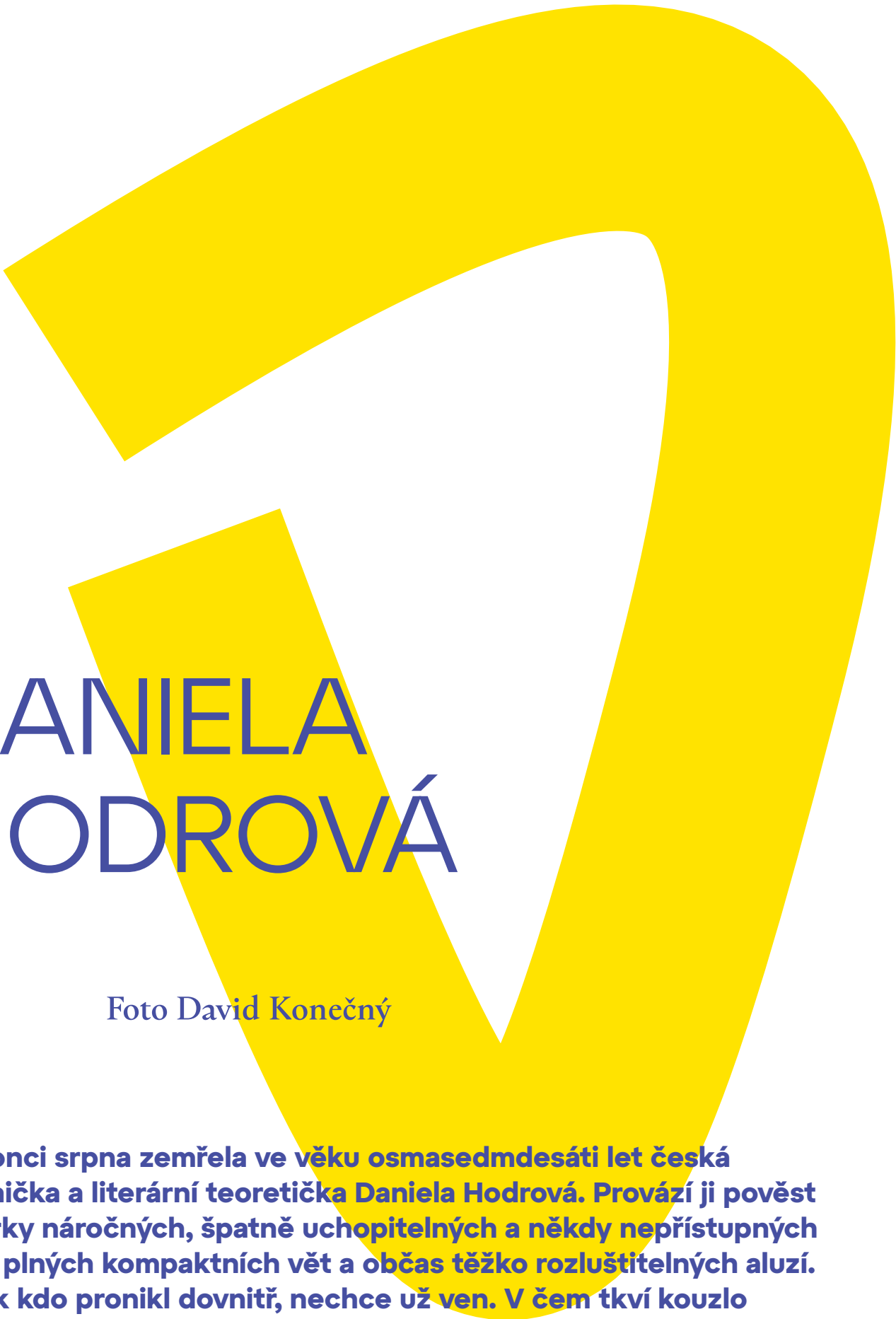
Magdaléna Platzová

VZPOMÍNKY NA DANIELU HODROVOU

Anketa

TŘICET ŠEST LET S DANIELOU HODROVOU

Jan Šulc

DANIELA HODROVÁ

Foto David Konečný

Na konci srpna zemřela ve věku osmasedmdesáti let česká prozaička a literární teoretička Daniela Hodrová. Provází ji pověst autorky náročných, špatně uchopitelných a někdy nepřístupných knih, plných kompaktních vět a občas těžko rozluštitelných aluzí. Avšak kdo pronikl dovnitř, nechce už ven. V čem tkví kouzlo Daniely Hodrové?

POŽÍRAČKA PŘÍBĚHŮ

Text Ondřej Nezbeda

Daniela Hodrová dopsala svůj poslední román. Ohlíží se v něm za minulostí svojí, svých partnerů, přátel, svých románů, poetiky i literárních postav. Předjímá ale také nezvratný osud každého člověka. Próza *Co přichází aneb Cesta na Kouzelný vrch* je románem završujícím nejen autorčino dílo, ale i život. Daniela Hodrová dosáhla kouzelného vrchu na konci srpna. V podcastu Kverulanti o něm diskutovali literární komparatistka Blanka Činátlová a literární kritici Kryštof Špidla a Josef Chuchma.

PRŮVODKYNĚ CHAOSEM

Ondřej Sládek

Daniela Hodrová je v nejrůznějších medailoncích a slovnících představována často jako literární teoretička a spisovatelka. Kromě toho však byla také překladatelkou, nakladatelskou redaktorkou a editorkou. Společným jmenovatelem všech těchto jejích povolání byla zcela určitě práce s texty. Ať už literárními, či odbornými, s těmi, které vytvářela sama, nebo které připravovala k vydání. S texty a mezi texty žila celý život, volně v nich propojovala fikci a realitu, ale rovněž svou činnost literárněvědnou a beletristickou. Zvláště v jejích posledních dílech se hranice mezi její teoretickou reflexí a literární tvorbou podstatně zmenšovala a mnohdy se úplně ztrácela.

VZPOMÍNKY NA DANIELU HODROVOU

Daniela Hodrová ovlivnila — svým dílem i osobně — celou řadu lidí. Nejen autorsky a intelektuálně, ale také a možná především lidsky. Poprosili jsme proto o několik ohlédnutí a vzpomínek.

BLANKA ČINÁTLOVÁ

literární kritička

Při vědomí toho, jak nesnesitelně pateticky to zní, musím přiznat, že seznámení s Danielou Hodrovou mi změnilo život. Její román *Perunův den*, kterému jsem propadla jako začínající studentka bohemistiky, mě naučil číst. Alespoň v tom smyslu, že nutným předpokladem čtení se mi dodnes jeví pohroužení, fascinace i určitá iritace, že věci na první dobrou nedávají smysl a že hledání možných významů a souvislostí může být zábava, nikoli nudná dřina a rutina, jako když jsme na seminářích pitvali daktylotrocheje s jambickým spádem. Natolik mě fascinovalo, jakým způsobem může do tkaniny moderního románu (to už jsem bloudila *Trýznivým městem*) vstupovat mýtus a mytologie, že mě to přimělo ke studiu

kulturní antropologie a do značné míry se této problematice profesně věnuji dodnes.

Když moje čtenářství postoupilo z naivního k poučenému, jak literární vědci klasifikují evoluci své profesní kompetence, tak jsem se s texty Daniely Hodrové načas rozešla, protože jsem načichla ofrňováním určité části kritické a odborné obce (a některých svých učitelů) nad přílišnou „měkkostí“ jejího teoretického psaní — dodnes koluje na sítích kritika z devadesátých let, která obviňuje Danielu Hodrovou z vědeckého hochštaplerství. Ostatně výtky stran příliš okouzleného vědeckého psaní a intelektuální, manýristické a čtenářsky náročné prózy patří stále k interpretačním kliše řady recenzentů. Myslím, že neplatí ani jedno, a jsem ráda, že současná podoba uvažování o literatuře se kloní na stranu esejistického způsobu jejího psaní.

Profesně i osobně mi do života vstoupila Daniela Hodrová znovu kolem roku 2010, kdy vyšel román *Vývolávání*. Byla to doba, kdy jsem prožívala dost hlubokou osobní krizi a při čtení této románové lamentace jsem pociťovala velkou útechu.

Nejde o to, že čtete o tom, že je na tom někdo hůř než vy (všechny příběhy Daniely Hodrové mají v sobě něco trýznivého) a dá se to přežít a nepřijít o rozum, ale o to, že nad/za/pod samotným příběhem prostupuje určitá útěšná tkáň, rytmus, který přináší úlevu. Samozřejmě že to souvisí s žánrem truchlení, elegie, consolacia a tak dále, s terapeutickou a rituální funkcí umění, s jeho schopností přinášet katarzi. Obecně jsem této funkci umění v zásadě důvěřovala, tyto pojmy se snažila mnohokrát vysvětlit studentům, ale skutečně prožít a pochopit katarzi mi umožnil, souběhem různých náhodných okolností, teprve tento text. Nedlouho poté získala Daniela Hodrová Státní cenu za literaturu a při té příležitosti mě kdosi z redakce *A2* oslovil, zda bych s ní neudělala rozhovor. Což se i stalo a při jeho korekturách mě nejen vyškolila v tom, jak se dělá poctivá redakce textu, ale když mě pozvala do svého vinohradského bytu a já vstoupila do kulis jejích próz a na vlastní oči uviděla zbortěné harfy tón, loutkové divadlo..., tak jsem pochopila, jak jsem se hluboce mylila

TŘICET ŠEST LET S DANIELOU HODROVOU

Jan Šulc

Na závěr tématu přinášíme delší osobní vzpomínku editora Jana Šulce na Karla Milotu a Danielu Hodrovou. Dává nahlédnout krom jiného do nelehkého vztahu dvou tvůrčích osobností, které se doplňovaly, ale mezi nimiž panovala i konkurence.

Vzpomínám si zcela přesně, jak jsem se poprvé setkal se jménem Daniely Hodrové. Byl jsem v letech 1983–1988 studentem pražské filozofické fakulty a v té době jsem od prvního do posledního písmene přečetl mimo jiné všechny ročníky *Literárních novin* a časopisů *Host do domu*, *Tvář*, *Plamen*, *Orientace* a *Sešity pro mladou literaturu* (později *Sešity pro literaturu a diskusi*) ze šedesátých let. V *Orientaci* jsem se s Danieliným jménem setkal poprvé. Nevěděl jsem tehdy, o koho jde, její jméno jsem do té doby nikde nezaznamenal. Ale její článek mne zaujal a snažil jsem se o ní zjistit něco více. Ocituji na tomto místě kousek ze svého dříve publikovaného textu o Vladimíru Karfíkovi:

Díky Alexandru Stichovi jsem byl koncem osmdesátých let pozván na přednášku do bytu Daniely Hodrové a Karla Miloty v Lucemburské ulici na Vinohradech, v krásném rohovém domě s výhledem na Plečnickův kostel Nejsvětějšího Srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad. Nevěděl jsem tehdy předem, kdo bude přednášet, vše bylo zahaleno tajemstvím. Té přednášky se totiž účastnili nejen literární vědci z Ústavu pro českou literaturu ČSAV či autoři oficiálně publikující — vzpomínám si na Jaroslava Kolára, Jiřího Holého, Jana Lehára a Vladimíra Macuru —, ale i autoři zcela zakázaní a z veřejného života vyhnaní — nevybavuji si dnes již všechny, ale před očima mám Roberta Kalivodu, Miroslava Červenku, Milana Jankoviče a Jana Lopatku. Velký rohový pokoj, v němž jsem v budoucích letech tolikrát sedával, byl tehdy naplněn k prasknutí. A přednášejícím byl — Vladimír Karfík.

Jeho přednáška byla dlouhá, sevřená, monotematická — týkala se dramatické tvorby Jiřího Koláře. Poslouchal jsem tehdy se zatajeným dechem a myslím si,

že jsem nebyl sám. Text té přednášky — upravený a rozšířený — vyšel později francouzsky jako samostatná knížka a zařazen byl i do první Karfíkovy české vydané knihy, monografie Jiří Kolář (Český spisovatel, 1994).

Tak jsem se seznámil s Karlem Milotou a Danielou Hodrovou. Manželi a spisovatel, kteří toho pro mne v životě tolik znamenali.

V devadesátých letech jsem k nim — již jako knižní redaktor — začal chodit, navštěvovat je a povídat si s nimi. A také s nimi pracovat. S Karlem Milotou na jeho knize *Gregor* (1999) a na druhém vydání souboru povídek *Noc zrcadel* (vyšla posmrtně v roce 2005), s Danielou Hodrovou na výboru z díla Fernanda Pessoa *Za noci našeho bytí* (1995), na její nejobsáhlejší literárněvědné knize *...na okraji chaosu...* (2001) a na románu *Komedie* (2003). Po smrti Karla Miloty v roce 2003 jsem s Danielou pracoval na vydání jeho knih *Vzorek řeči* (2016) a *Hora* (2022).

To jsou strohé bibliografické údaje. V mém vztahu ke Karlu Milotovi a Danielě Hodrové však nešlo zdaleka jen o práci, o literaturu, ale i o něco daleko důležitějšího a cennějšího, co bych si dovolil nazvat vnitřní sounáležitostí.

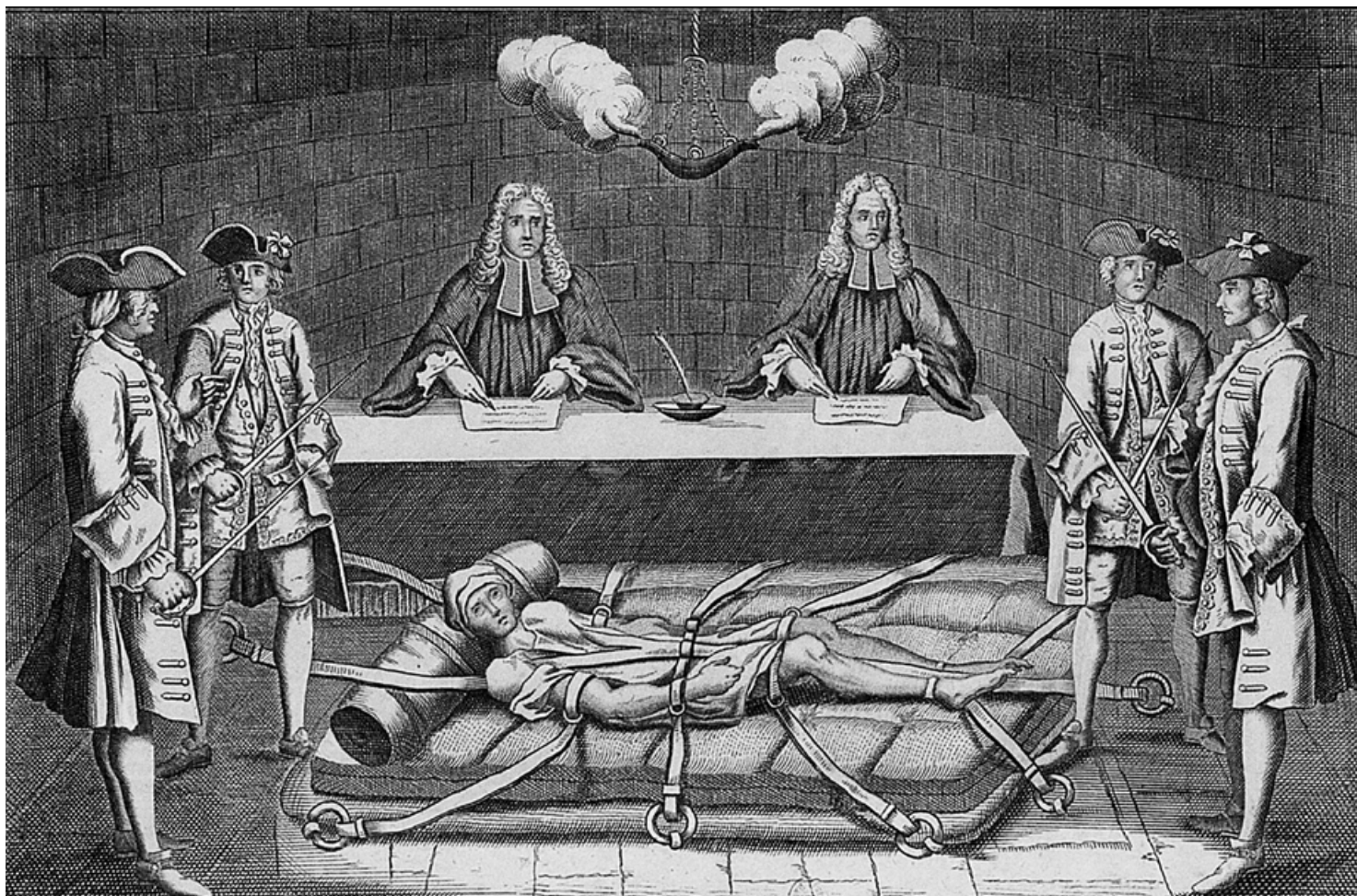
Přiznám se, a je to o mně snad i několika lidem známo, že málokterý český spisovatel mne oslovil a nadchl tak jako Karel Milota. Svou tvorbou, ale i svou osobností. Těžko se to vysvětluje a popisuje. Byl mi neobyčejně blízký a jeho tvorba, zejména prozaická a esejistická, mne doslova fascinovala a fascinuje dodnes. Možná právě proto jsem v jejich dvojici cítil Danielu jako tu druhou, umělecky méně výraznou. Karel Milota byl pro mne Bohem obdařený tvůrce, jeden z největších, které jsem v životě poznal, Daniela pak nesmírně vzdělaná a pracovitá, jemná, pečující a doprovázející ženská bytost. Karel Milota

byl těžký alkoholik a Daniela o něj pečovala jemně, ohleduplně, chápavě a pozorně. Až do jeho posledních dnů.

Bydleli v krásném bytě na Vinohradech, a i to bylo pro mne důležité. Vždyť jen kousek od něj jsem od svého narození až do roku 1986 bydlel a nachází se tam dodnes byt mých rodičů. Oblast mezi stanicí metra Želivského a Raisovou školou na rohu Vinohradské třídy, to byl Danielin kraj, celý její malý svět, jenž se stal podhoubím veškeré její prozaické tvorby. A byl a je to i kraj můj. To mne s Danielou sblížovalo. Naproti tomu Karel Milota do tohoto kraje jen přišel, přiznal se. S Danielou ho na počátku sedmdesátých let seznámil Jan Zábřana. Milotův vnitřní svět se předtím utvářel jinde. Z jeho prozaické a esejistické tvorby to lze vysledovat. A nezapomeňme také, že Karel Milota byl o devět let starší než Daniela. To je ve vztahu docela hodně. Jeho životní zkušenost byla jiná než Danielina.

Karel Milota Danielu seznámil s Emilem Julišem, žijícím tehdy v Mostě. Milota Juliše nesmírně ctil a napsal o něm řadu studií. Jeho bohatá korespondence s Julišem skončila v polovině sedmdesátých let ve chvíli, kdy se Juliš s Danielou poznali. Poté psal Emil Juliš již jen Daniele. Byly to stovky dopisů. Věřím, že se Julišovu vzájemnou korespondenci s Karlem Milotou a Danielou Hodrovou podaří souborně vydat. Je to korespondence veskrze literární, nikoli osobní, a patří k nejdůležitějším českým literárním korespondencím druhé poloviny dvacátého století.

Připomeňme, že Danielin vinohradský kraj se stal na řadu let domovem i mnoha jiných osobností. Namátkou jmenuji F. X. Šaldu, Františka Halase, Milenu Jesenskou, Vítězslava Nezvala, Jana Pilaře, A. J. Liehma, Josefa Nesvadbu, Josefa Hiršala, Oldřicha Krále, Vlastimila Brodského, Emanuela Macka, Jaroslava Vrbenského, Ladislava Hejdánka, Martina

**Noví proroci, nová vládnoucí třída a nová církev.
Zamyšlení nad biomocí v období koronavirové pandemie**

MEDICÍNSKO- -PRŮMYSLOVÝ KOMPLEX

Stanislav Komárek

KARAKALPAKSTÁN: OBRAZY Z POUŠTĚ

Esther Hyhlíková

Uprostřed uzbeckých stepí, v hlavním městě autonomní republiky Karakalpakstán, stojí muzeum. Přezdívá se mu Louvre v poušti. Za zdmi omšelé budovy se totiž ukrývá druhá největší sbírka ruské avantgardy na světě. Západní Uzbekistán je regionem tak vzdáleným, že tu Sovětský svaz během pár dekád vysušil kvůli pěstování bavlny celé moře. Aral zmizel a s ním i tradiční způsob života místních Karakalpaků. Jejich kultura čelí nejen umělé dezertifikaci, ale také vykořisťování bavlnářského průmyslu a násilným politickým střetům. Obrazy v Savitského muzeu, příběhy středoasijského spisovatele Čingize Ajtmatova, cestopisy dobrodružky Elly Maillart a reportéra Ryszarda Kapuścińskiego se stávají pamětí existence původních obyvatel středoasijských zemí. Tu se snaží současné porevoluční autoritářské režimy vymazat.

Dávnou zemi Sary-Ozeky kdysi obsadil kočovný kmen Chuang-chuangů. Bojovníci své zajatce nezabijeli na místě, dělali z nich mankurty: otroky a živé mrtvolky. Nejprve zajatcům nasadili upnutou čepici z velbloudí kůže a pak je zavedli do stepi. Tam je nechali v kládě, bez vody a jídla, pět dní pod prudkým slunečním žářem. Jak velbloudí kůže sesychala, scvrkávala se a svírala hlavu tlakem, který vyvolával nesnesitelné bolesti. Zajatci přišli o rozum, pomátli se, zapomněli svá jména i původ, svou minulost. Ztratili paměť i vůli a zůstali z nich šilení tvorové. Když je Chuangové vysvobodili z jejich utrpení, cítili jedině: nesmírnou vděčnost. Lidské bytosti bez vůle zbožňovaly své trýznitele, ba ani nevěděly, kdo jsou. Dokonalí otroci, mankurty.

Tak popisuje kyrgyzský spisovatel Čingiz Ajtmatov v knize *Stanice Bouřná* mýtus o bájném kočovném národu, který si vypráví generace středoasijských stepí. Je to příběh o utrpení, o střetu s dobyvačnými cizinci a ztrátě paměti. Varování proti lhostejnosti vůči zvykům a tradicím. Ajtmatov se ptá, co se stane s lidmi, kteří zásahem jiných ztratí svou paměť. Koho napadlo, že zbavit lidskou bytost vzpomínek je tou nejničivější zbraní? A co se stane těm, kdo si nechají paměť vzít?

POSLEDNÍ EMÍR

I ve čtyřech tisících metrech nad mořem stojí u cesty velký billboard a na něm dva muži v oblecích. „Kdo je tohle?“ ptám se řidiče nákladáku, který mě veze přes horský pas v Kyrgyzstánu. „To jsou

naši národní spisovatelé,“ vyvrátí má očekávání politické kampaně. „Píší v kyrgyzském jazyce, ne v ruském. Spisovatelé se u nás těší největší úctě, protože nám vrací naši kulturu.“ Úcta ke spisovatelům a umělcům je rysem, který spojuje všechny středoasijské země. Návrat k původním literárním tradicím a národním jazykům mi připomíná příběhy o českém národním obrození.

Carské Rusko území Střední Asie kolonizovalo v devatenáctém století. Místní mluvili turkickými jazyky, a Rusové tak území začali nazývat Turkestán. Žily tam stovky různých kočovných klanů, kvetla tam starověká města hedvábné stezky. Barevnou etnickou mozaiku ale rozbil Lenin roku 1924 vytvořením pěti satelitů: Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Uzbekistánu, Tádžikistánu a Turkmenistánu. Podle hesla rozděl a panuj stvořil umělé národy a hranice, které nerespektovaly místní demografii. Když pak otěže impéria převzal Stalin, jeho politické čistky završily konec tisícileté historické éry. Poslední bucharský emír si před smrtí přál, aby byl na jeho hrob vytesán epitaf: „Emír bez vlasti je ubohý a bezvýznamný. Žebrák, který zemřel ve své vlasti, je skutečným emírem.“ Do rudé vlajky byli baleni islámští duchovní, rolníci, učenci, poslední emíři i chánové. A spolu s nimi i jejich země.

V novém tisíciletí už středoasijské státy nestaví sochy zasloužilým komunistům, ale básníkům, bardům a hrdinům jejich příběhů. Když zmíním spisovatele Čingize Ajtmatova, řidič nákladáku mi s posvátným obdivem v hlase odpoví: „Není na světě většího člověka. Ajtmatov vyrval z žil negramotných generací pastevců jejich příběhy a daroval je celé Střední Asii. Byl prvním, kdo nás zakreslil do literární krajiny světa.“ Ajtmatovovy knihy zmapovaly úpadek středoasijského života a ztrátu identity i jejich následné vzkříšení. Když se zhroutil Sovětský svaz, státy nečekaně získaly autonomii. Takový měl být i příběh uzbeckého Karakalpakstánu, odkud pochází Bouřný Edygej, hrdina knihy *Stanice Bouřná*.

O zkáze Aralského moře mi vyprávěli rodiče odmala. O tom, jak Sověti vysušili velké jezero v poušti, aby mohli pěstovat bavlnu.

← Pohled shora na aralskou poušť a hřbitov lodních vraků v Mujnaku

ČTENÍ JE DIALOG TICHA S TICHEM

Text Josefína Formanová

S předním belgickým spisovatelem Dimitrim Verhulstem jsme se setkali na terase Centra současného umění DOX při příležitosti jeho účasti na festivalu FALL. Jeden z nejvýraznějších autorů své generace tu byl hostem již podruhé, tentokrát přijel se svým posledním románem *Mít a být* (2022), který letos vyšel česky v překladu Veroniky ter Harmsel Havlíkové. Kniha tematizuje závislost na životě. Verhulst sám je prý na osobní odvykačce — přehánění to s psaním. V odpověď na otázku, jak se cítí, vyfoukl cigaretový kouř a od plic se rozesmál: Příšerně!

**JAN
ŠKROB**

Básník čísla

**JAN
TRTÍLEK**

Nová jména

**ALENA
WAGNEROVÁ**

Povídka

**ADAM
KAŠPAR**

Ateliér

Básník čísla Jan Škrob

Jan Škrob (nar. 1988) je básník a překladatel. Vydal básnické knihy *Pod dlažbou* (EMAN, 2016), *Reál* (Malvern, 2018) a *Země slunce* (Viriditas, 2021). Je autorem libreta k opeře *Kafkův dopis otci*. Byl nominován na Cenu DILIA Litera pro objev roku (2017) a Cenu Jiřího Ortena (2019). V roce 2018 se stal laureátem Drážďanské ceny lyriky. Jeho básně byly přeloženy do angličtiny, francouzštiny, němčiny, polštiny, nizozemštiny, litevštiny, řečtiny a slovinštiny. Je členem Asociace spisovatelů.

Povídka Alena Wagnerová

Alena Wagnerová, spisovatelka, orální historička a editorka, se narodila v Brně, kde vyrostla a na Masarykově univerzitě vystudovala biologii a pedagogiku. Od roku 1969 se charakterizuje jako Češka žijící v cizině a žije střídavě v Německu a v České republice. Publikuje od šedesátých let, zejména sociologické studie, eseje a prózu. Píše česky i německy. Je autorkou biografie Sidonie Nádherné (2010), jejího bratra Johannese (2013) a české novinářky Mileny Jesenské (1996). Kniha *V ohnisku nepokoje* (2003) obohacuje kafovskou literaturu o pohled na spisovatelovu rodinu. K autorčiným sociologickým textům náleží především monografie *Žena za socialismu* (2017) vydaná původně v Německu. Dlouhodobě a systematicky se zabývá česko-německými vztahy — *Odsunuté vzpomínky* (1993) a *Neodsunuté vzpomínky* (2001), *A zapomenuti vejdemo do dějin* (2010). Vedle novely *Dvojitá kaple* (1991, 2021) vydala cyklus povídek *Cestou životem* (2019) a v roce 2022 novelu *Překotná srdce*.

Nová jména Jan Trtílek

Jan Trtílek se narodil roku 1994 v Ostravě, žije v Brně. Vystudoval religionistiku a studuje psychologii. Aktuálně pracuje v sociálních službách. Je laureátem Literární soutěže Františka Halase 2024. Doposud nikde svou tvorbu nepublikoval.

Ateliér Adam Kašpar

Svět lidí by nikdy nemohl existovat bez imaginace. Jako lidé se totiž identifikujeme především proto, že si o sobě vyprávíme příběhy, které dávají našim životům přesah, hlubší smysl a naději, že vše, co se okolo nás děje, není zcela náhodné a pomíjivé.

Ty příběhy, které tak zoufale k vlastní existenci potřebujeme, naplňují naši mysl odpradávná. Vytrvale se však v průběhu tisíců let lidských dějin přestavují. Jejich odlesky zahlédáme ve starověkých mýtech, křesťanských legendách, pohádkách, v experimentální poezii, modernistických románech i v soudobých televizních seriálech. Tomu všemu však v posledních desetiletích přiznáváme nanejvýš relaxační a zábavnou funkci. Doba, kdy poezie a imaginace přetvářely společnost, se zdá být dávno pryč.

Ale co když se opět jen přestavují, aby nás dál, docela nepozorovaně, přetvářely ze zmatených a izolovaných jednotlivců ve společenství lidí? Co když ta velká, mytická vyprávění o stvoření Světa, o bozích a hrdinech, o zrození Člověka jen nazýváme jinými jmény — velkým třeskem, evoluční teorií, kvantovou mechanikou, teorií strun? Jak dalece jsme ochotni si připustit, že ti, které považujeme za přísně objektivní přírodovědce, jsou především velikými vypravěči příběhů našeho věku?

Právě okolo těchto otázek krouží dílo malíře Adama Kašpara (nar. 1993), absolventa Akademie výtvarných umění v Praze. Jeho realistická malba zkoumá nejen řadu aktuálních otázek spojených s podstatou malířské tvorby a její současnou podobou, ale především v sobě odráží cosi z prapůvodního vnímání světa jako celku dokola se opakujícího kreativního tvoření, v němž má věda i mytologie své nezastupitelné, vzájemně se ovlivňující postavení. (Pavel Dvořák)

TEN, KDO NEPŘIJAL SVĚT, NESTAVÍ SI V NĚM DŮM

Robert Janda

Ona pronikavá metafora v názvu zcela výstižně charakterizuje životní postoj básníka, výtvarníka a cestovatele Henriho Michauxa z rodu vidoucích. Je zároveň i přesnou definicí bytosti, jejíž atributy nemusí být nutně lidské. Básníka, který se odmítal nazývat básníkem, výtvarníka, který se odmítal nazývat malířem, umělce, který důsledně odmítal všechny pocty a ocenění mu udělené. Veškeré jeho úsilí směřovalo pouze k jedinému bodu, a to neosobnímu vhledu do prožívané vnitřní skutečnosti.

NARUŠENÍ DĚJE

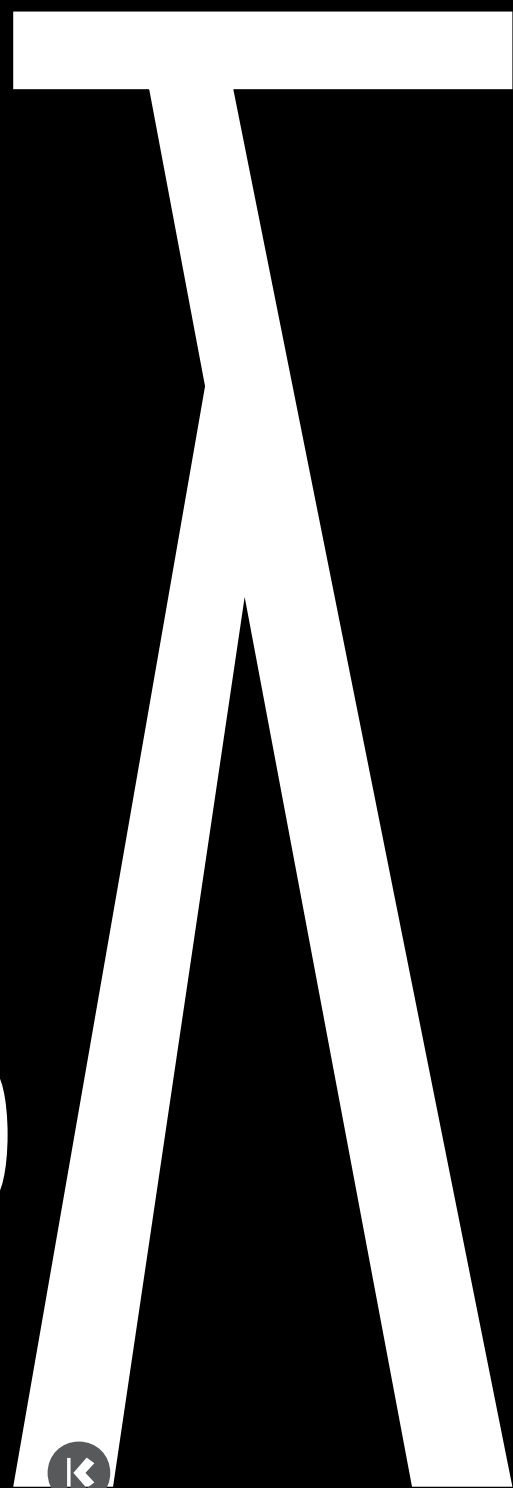
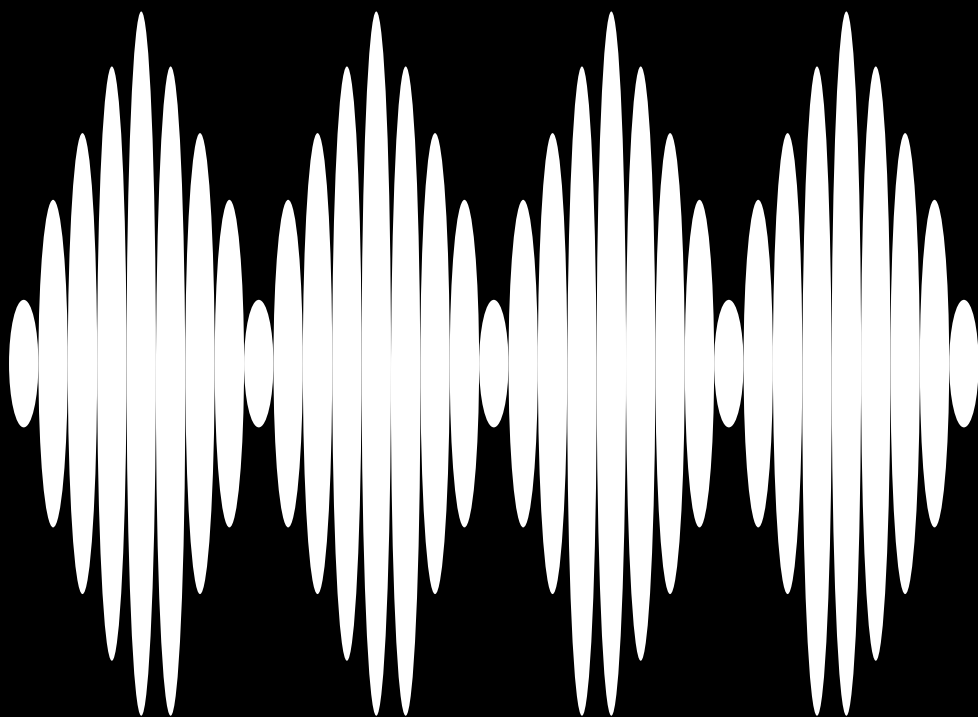
Emma Kausc

ZLOZVYK

Alana S. Portero

MOZEK A HUDBA

Daniel J. Levitin

Rozečteno

TIPY REDAKCE

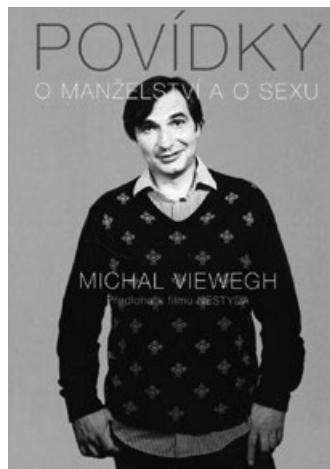

Karel Veselý
Hudba srdce. Metafyzika popu
Paseka, Praha 2024
452 stran

Spisovatel a publicista Karel Veselý má za sebou dva romány, dvě knihy o populární hudbě, přednášky a spousty textů o popkultuře a jejích společenských rozměrech. Málokdo toho v posledních letech pro rozvoj tuzemské kulturní publicistiky udělal tolik. Teď se Veselý postavil před zatím největší a rovněž nejbanálnější výzvu: popasovat se s písněmi o lásce. Vždyť je jich tak moc! A všechny se zdají o ničem, respektive pořád o tom samém. Ne však v pojetí *Hudby srdce*, jak se novinka Karla Veselého jmenuje. Kniha na převážně anglo-americké produkci sleduje, jak se do popu promítá dobové pojetí lásky a vztahů. Populární hudba tak i ve své — zdánlivě — nejbanálnější podobě kopíruje a komentuje politické a společenské proměny. Láska je prostě pořád vzrušující věc. (zst)

Michal Viewegh
Povídky o manželství a o sexu
Petrov, Brno 1999
224 stran

Cesty zboží jsou nevyzpytatelné a občas se člověku dostane do ruky i kniha, po které by jinak nesáhl. Vieweghovy povídky z konce tisíciletí patří určitě k tomu

lepšímu, možná nejlepšímu, co tento kdysi nejčtenější český autor napsal. Viewegh vždycky psát uměl, vidět to je hlavně na knihách, ve kterých ještě měl o čem. V povídkách Viewegh osvědčuje hlavně vynikající cit pro situaci. Nejspíš také pomáhá, že autorovo alter ego Oskara, protagonistu všech příběhů, je už dnes možné vnímat bez bulvárních dobových nánosů — jako postavu na půl cesty mezi slávou a smutkem. (jn)

Jorge Teillier
Noční vlaky
přeložil Petr Zavadil
dybbuk, Praha 2024
168 stran

„Tvá slova přicházela / jako ptáci, kteří vědí, že na konci světa je vždy otevřené okno,“ píše v jedné z básní chilský autor Jorge Teillier. Knihou nesoustavně listuji už několik týdnů. Občas přečtu náhodně pár básní, občas se pokouším číst svědomitě od začátku. Ale i tak se mi nedaří *Noční vlaky* dočíst. S každou básní — občas i s několika — mám chuť pobývat déle a nechat si jimi prosvětlovat celé odpoledne.

Přestože byl Teillier Chilan a jeho básně jsou prorostlé jihoamerickými realitami, je v nich stále něco, co je i nám ve středoevropském prostoru velice blízké. Krásná jsou totiž i jen jeho drobná pozorování, která jako by vypadla z času: „Toulavá kočka / sedící na plotě / je větší než dvůr a panský dům.“ (vm)

Yuval Noah Harari
Nexus. A Brief History of Information Networks from the Stone Age to AI
Penguin Random House, New York 2024
528 stran

Mylně se domníváme, že zneužívání moci vyplývá z psychologické podstaty člověka. Vedle chamtivosti, pýchy a krutosti je Homo sapiens přece schopen také lásky, soucitu, pokory a radosti. Současná polykrize tedy nevyplývá ani tak z individuální psychologie člověka, jako spíš z jedinečného způsobu, jakým náš druh ve velkém počtu spolupracuje, tvrdí izraelský historik Yuval Noah Harari. Ústředním argumentem jeho nové knihy je, že lidstvo získává obrovskou moc budováním rozsáhlých sítí spolupráce, způsob, jakým tyto sítě budujeme, nás ale předurčuje k tomu, abychom tuto moc používali velmi nerozumně. Zatímco jednotlivci obvykle projevují zájem znát pravdu o sobě a o světě, velké sítě spojují své členy a vytvářejí řád tím, že sdílejí výmysly a fantazie potvrzující jejich společnou identitu, zájmy a cíle. Právě díky tomu podle Harariho uspěl nacismus a stalinismus. Pokud se chceme vyhnout tomu, abychom se vzdali moci ve prospěch charismatického vůdce nebo nevyzpytatelné umělé inteligence, musíme nejprve lépe porozumět tomu, co jsou informace a jak pomáhají vytvářet lidské sítě. (on) ●

www.itvar.cz

tvar
obtýdeník živé literatury

16/2024
60 Kč

Literatura a nemoci duše

Srdce se zavírá,
moře klouže zpátky,
zrcadla jsou zastřena.

Sylvia Plathová

K předplatnému
kniha jako dárek.

Tištěné předplatné 1 050 Kč,
elektronické předplatné 550 Kč.
itvar.cz/predplatne

PANDORA

www.revuepandora.cz

kulturně-literární revue 45

Broch, Novák, Bílek
Havelková, Houdek,
Škrdlíková, Dočkal,
Kameš, Štěpánek,
Kučera, Dvořáček,
Eret, Vlček, Martinec

Podpořte nás – startovac.cz

BRNĚNSKÝ 17.

17.11.

13.00 - 19.00

Literární stage časopisu Host
Institut Paměti Národa, Brno

www.brnensky17.cz

@brnenskysedmnacty

Revolver Revue
časopis kulturní sebeobrany
since 1985

literatura • výtvarné umění
design • společnost • kritika
rozhovory • portréty • eseje

aktuální pro dnešek
i budoucnost

vychází 4x ročně
k dostání v dobrých knihkupectvích
a nejvýhodněji v e-shopu RR

www.revolverrevue.cz
www.bubinekrevolveru.cz

Herbert ————— Opelík ————— Rus

**Stančáková / Škvorecký / Glücková / Härtelová
Schulz / Palková / Li / Hankiewicz / Jelínek / Kulišťák
Šmíd / Zakopalová / Mlejnek / Bonowicz / Holub
Stromšík / Pelán / Roleček / Novosad / Nodl / Zizler**

3/24

www.souvislosti.cz
revue pro literaturu a kulturu

MĚSÍČNÍK *HOST*. LITERATURA, KULTURA, SPOLEČNOST

K tištěnému předplatnému je
navíc zdarma i elektronická verze
a sleva 20 % na nákup knih ve vybraném
nakladatelství. Host, čas číst.

www.h7o.cz/predplatne

Kam se poděli?

výběr autorů z druhého desetiletí

Imjoy Naivní divadlo Liberec

Martin Hak 22. 11. | 18.00

Literární pozdravy

20. ročník malého festivalu
autorských čtení v Liberci

Matěj Kabíček 23. 11. | 18.00

Alan Peša Pivní bar Azyl

Bianca Bellová

Petr Hruška

www.literarnipozdravy.estranky.cz

svetovka.cz

Aktuální číslo # 9/2024

Plav

Měsíčník pro
světovou literaturu

Požírači duší Literatura Okinawy

Tacuhiro Óširo
Tami Sakijama

Šun Medoruma
Eiki Matajoši

Roční předplatné
objednávejte na
svetovka.cz/jak-koupit

Rozhovor k novému překladu:
Layla Martínez o své knize Červotoč
Esej překladatele: Robert Svoboda o překládání
Deníku se sl. Inivkou Pétera Esterházyho

LISTY

dvouměsíčník
pro kulturu a dialog

časopis přinášející
bohaté porce textů
o politice i kultuře
z domova i zahraničí

Objevte
Listy
online na
listy.cz

Meme

PODVÝBOR DIGITÁLNÍHO JAZYKA

Jakub Jetmar

Hranice našeho světa se na podzim rozšířily o osm nových emoji. Do standardizovaného seznamu znaků přibyla harfa, řepa, lopata, cákanec či obličej s pytlí pod očima. I tak verze 16.0 přinesla historicky vůbec nejmenší snůšku piktogramů. Unicode Consortium, globální správce digitálních symbolů, přitom eviduje už celkem 3 790 emoji, takže je při snaze o pregnantní vyjádření kam sáhnout. Ani to však nemusí stačit.

Nové emoji může poptat každý. Stačí vyplnit formulář. Nechce toho však po člověku málo. Musí dodat skicu, zdůvodnit, proč by měl být piktogram populární, obhájit jeho globální srozumitelnost a politicko-kulturní neutralitu. Návrh hodnotí Podvýbor pro emoji, v jehož čele stojí Jennifer Daniel, autorka zábavného newsletteru *Did Someone Say Emoji?* a úspěšná bojovnice za inkluzivitu — pomohla prosadit Paní Santovou, mužskou tvář se svatebním závojem nebo nonbinární osobu, která kojí dítě. Daniel nicméně toliko doporučuje, rozhodnutí o každém novém znaku leží na Technickém výboru.

Vůle Unicode často budí nesouhlas. Může mít přímo geopolitický rozměr, neboť se mezi emoji řadí i vlajky. Některá území a komunity se ve výčtu nenacházejí a protestují, jiným tam zase přebývají vlajky států, které oni neuznávají. Může jít třeba o Čínu, která pak alespoň nařizuje, aby tchajwanská vlajka nebyla k dispozici na zařízeních určených pro její trh. To obstarají už výrobci a platformy, které standardizované sady Unicode přebírají a různě je ladí do vlastní estetiky. I na ně proto padá často hněv lidu, jako když firmy od Applu po Google okolo roku 2016 vyměnily piktogram revolveru za vodní pistoli. Pro některé šlo jen o další důkaz zániku Západu, jiní ho našli v tehdy novém emoji ženy s šátkem.

Emoji budiž generační neporozumění i spikleneckví. Zasloučení s ním indikují chuť na sex (🍆), rasismus (údajně sklenice mléka 🥛) nebo nesmělá přání (👉👈). Na mě působil výběr vždy příliš široce, zmateně jsem smýkal nabídkou a hledal ideální rostlinstvo. Až kancelářská práce mně udělala z emoji takřkajíc jazyk lásky. Jako tolik nešťastníků trávím většinu dne ve Slacku, kde si s kolektivem vyměňujeme pracovní depeše. Trudnost celé záležitosti zachraňují právě emoji, kterými si na sdělení a úkoly reagujeme. Jen to většinou nejsou ta od Unicodu. Slack dovoluje přidat i vlastní, původní obrázky. A tak máme postavy Studia Kroměříž, znak Holetína (indikuje příliš dlouhý text) a samozřejmě i všechny naše přátele a nepřátele. Kéž byste to mohli vidět. Asi musím vyplnit jeden formulář...

Autor je novinář.

HOST → 10

Téma

UŽITÁ POEZIE

Beletrie

LUDVÍK NĚMEC

Reportáž

OSTRAVSKÉ POVODNĚ

Historie

JUKIO MIŠIMA

**Všechno, co dělám,
vychází samovolně z lesa.**

Max Ernst

CENA
LITERÁRNÍ
KRITIKY

**Další debaty poetické a prozaické poroty proběhnou
v listopadu a prosinci! Přijďte si poslechnout,
jak 3. čtvrtletí 2024 v české literatuře hodnotí porotci.**

Debata o próze

Festival FFEST, Olomouc
aula FF UPOL
středa 13. 11. 2024, 15.30
moderuje Ondřej Nezbeda

Porota prózy
Marta Ljubková, Olga Pavlova, Kryštof Eder,
Jan M. Heller

Debata o poezii

FF UPCE, budova EB,
místnost EB-01019
úterý 12. 12. 2024, 17.00
moderuje Petr Šrámek

Porota poezie
Jitka Bret Srbová, Jiří Zizler, Jakub Vaněk,
Martin Lukáš

A2
kulturní diskusní klub

MĚSÍČNÍK
HOST

PROSTOR
pro literaturu a kulturu

souvislosti
revue pro literaturu a kulturu

tvar

BOX

7. LETNÍ
FESTIVAL
ERGO spol. s r.o. a partneri

Společnost
diskuse

